ISSN 2029–1701 (print)
ISSN 2335–2035 (online)

Mokslinių straipsnių rinkinys
VISUOMENĖS SAUGUMAS IR VIEŠOJI TVARKA
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2014 (11) Scientific articles

NARKOMANIJOS SOCIALINIS ASPEKTAS: MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO VIEŠOJO SAUGUMO FAKULTETO STUDENTŲ NUOMONĖ

Vladimiras Andrejevas*

Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Valstybės sienos apsaugos katedra
V. Putvinskio g. 70, LT-44211 Kaunas
Telefonas (8-37) 303666
Elektroninis paštas: vladimiras@mruni.eu

Anotacija. Straipsnyje analizuojamas socialinis aspektas ir jo poveikis narkomanijai. Narkomanija kaip socialinis reiškinys yra visų šalių, tame tarpe ir Lietuvos, problema. Didėjantis Lietuvoje narkomanų skaičius, plūstantys į Lietuvą narkotikai, jų neteisėta gamyba ir platinimas Lietuvoje, neefektyvi narkomanijos prevencija verčia visus pamastyti – kodėl taip yra. Todėl Mykolo Romerio universiteto (toliau universitetas) Viešojo saugumo fakultete (toliau fakultetas) buvo atliktas tyrimas, norint sužinoti jaunų žmonių nuomonę apie narkomanijos sąveiką su socialiniu aspektu. Straipsnio tikslas – ištirti ar yra ryšys tarp narkomanijos ir socialinių aspektu, o taip pat nustatyti kaip šeima, mokykla, aplinka, visuomenė, žiniasklaida gali užkirsti kelią narkomanijai arba atvirkščiai skatinti vartoti narkotikus. Tyrimui buvo panaudotas toks metodas kaip – įvairių fakulteto programų ir kursų studentų anketavimas ir jų atsakymų analizė. Taip pat straipsnio tikslas pasidalinti gautais rezultatais su specialistais, pateikti išvadas ir parengti pasiūlymus šiuo klausimu. Šio tyrimo medžiaga gali būti naudinga specialistams ir pareigūnams, dirbantiems narkomanijos prevencijos srityje. Tyrimo rezultatai parodė, kad mokyklos ir gimnazijos bendruomenė bei paauglį supanti aplinka gali užkirsti kelią narkomanijos plitimui mokinių tarpe. Taip pat normali šeimos aplinka, visuomenės neigiamas požiūris į narkomaniją bei paauglių užimtumas efektyvi prielaida nepradėti vartoti narkotikus.

Pagrindinės sąvokos: narkotikai, narkomanijos prevencija, socialinis aspektas, šeima, mokykla, aplinka.

ĮVADAS

Plintanti narkomanija yra viena aktualiausių šių dienų Lietuvos problemų. Socialiniai veiksniai, didelis pelnas, gaunamas iš narkotikų verslo, didėjanti narkotikų pasiūla bei paklausa lemia narkomanijos plitimą ir su tuo susijusį nusikalstamumą. Daugėja vartojančių narkotikus asmenų, ypač tarp jaunimo. Narkotinės medžiagos plinta laisvės atėmimo vietose, neteisėta narkotikų apyvarta užsiima organizuotos nusikalstamos grupuotės, plečiasi nusikalstamo pasaulio tarptautiniai narkotikų verslo ryšiai, neteisėtoje apyvartoje pastebimas pramoniniu būdu gaminamų psichotropinių vaistinių medžiagų plitimas, sintetiniai narkotikai gaminami Lietuvoje esančiose nelegaliose laboratorijose. Narkotinės medžiagos per Lietuvą

tranzitu gabenamos į kitas šalis[1]. Kovos su narkomanija klausimas yra šiandien vienas iš aktualiausių. Šiuo metu narkomanija taip išsiplėtė, kad kalba eina jau apie nacionalinį saugumą. Galima tik spėlioti, kiek Lietuvoje yra narkomanų. Pagal neoficialus duomenis, jų skaičius sudaro nuo 7 iki 10 tūkstančių[2]. Narkomanija ir susiję su ja nusikaltimai Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje, tampa piktybiniu naviku. Priklausomybę sukeliančių medžiagų (alkoholio, tabako, nelegalių narkotikų) vartojimas Lietuvoje kaip ir Europos valstybėse nerodo tendencijos mažėti. Dar skaudesni padariniai visuomenei atsiranda, pradėjus priklausomybę sukeliančias medžiagas vartoti jauname amžiuje. Apibendrinant Europos monitoringo centro ataskaitas galima pastebėti, kad narkotikų prieinamumas užima svarbią vietą Europos politikoje. Pagrindinis uždavinys - mažinti narkotikų prieinamumą, ypač gatvėje. Tai gali sumažinti narkotikų paklausą. Iki šiol Europoje nėra sistemingo stebėjimo nei nacionaliniu, nei Europos lygmeniu apie galimybes gauti narkotikų. Nelegalių narkotikų kaina ir stiprumas (grynumas) parodo neteisėtų narkotikų prieinamumą ir atspindi jų pasiūlą. Kuo mažesnė kaina ir kuo grynesni preparatai, tuo geresnis jų prieinamumas toje šalyje. Šie rodikliai yra laikomi netiesioginiais veiksniais, rodančiais narkotikų prieinamumą[3].

Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos duomenimis, 2012 m. užregistruotos 3006 nusikalstamos veikos, susijusios su neteisėtu disponavimu narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis. Tai yra 33,2 proc. daugiau negu 2011 m. (2256 nusikalstamos veikos)[4]. Higienos instituto duomenimis, 2012 m. nuo narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo mirė 70 asmenų – 66 vyrai ir 4 moterys. Palyginus su 2011 m., mirusiųjų skaičius išaugo 25 asmenimis (2011 m. – 45 asmenys). Miesto gyventojai sudarė didžiąją dalį mirusiųjų nuo narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo (mieste mirė 47 asmenys, o kaime - 23). Vidutinis mirusiųjų nuo narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo amžius 2012 m. buvo 33,2 metai, vyrų – 33,5, moterų – 28,3 (2011 m. atitinkamai – 33,4, 31,5 ir 41,9 metų). Daugiausia mirčių sukėlė atsitiktinis apsinuodijimas narkotikais ir psichodisleptikais – 68 atv.: daugiausia opioidais – 44 atvejai (iš jų 1 atveju buvo aptikta metadono, 1 atveju –

[1] *Seimo nutarimas* Dėl nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2004-2008 m. patvirtinimo//2004 balandžio 8d.,II d. 4 punktas.
[2]Grimalauskienė O. Narkotikų vartojimo prevencija bendruomenėje. Pirminės sveikatos priežiūros darbuotojo žinynas. Vilnius: leidykla *„Sveikata“,* 2002, p. 37.
[3]Миняускене Д., Юргайтене Д., Андреев В. Некоторые показатели употребления и пути приобретения нелегальных наркотиков школьниками старших классов в Северной Литве. *„Наркология“* Nr. 4(148) Москва, 2014, стр. 36, 40.
[4] Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės leidinys *„Narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimas, jo padariniai Lietuvoje. 2012 m. duomenys“*. Vilnius, 2013, p. 20.

heroino), nežinoma arba nenustatyta narkotine ar psichotropine medžiaga – 23 atvejais, kokainu – vienas atvejis. 2012 m. daugiausiai mirusiųjų nuo narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo buvo Vilniaus mieste (36 asm.),Vilniaus rajone (6 asm.) ir Kauno mieste (5 asm.)[5]. Pateikti skaičiai ir procentai liudija apie tai, kad šalyje egzistuoja narkomanijos problema. Taip pat narkomanijos plitimui susiklostė palankios sąlygos po Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą: atviros vidinės sienos ir minimali Europos Sąjungos piliečių kontrolė. Todėl buvo atliktas tyrimas, kurio pagrindu ir parengtas šis straipsnis.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti socialinių aspektų įtaką narkomanijai.

Tyrimo uždaviniai – ištirti kaip šeima, švietimo įstaigos, paauglio supanti aplinka, visuomenė, žiniasklaida gali užkisti kelią narkomanijai ir išanalizuoti kaip socialinė aplinka gali paveikti narkomanijos prevencijai, o taip pat pateikti išvadas ir parengti pasiūlymus šiuo klausimu.

Tyrimo objektas – respondentų nuomonė apie socialinės aplinkos poveikį narkomanijai.

Tyrimo metodas – įvairių fakulteto programų ir kursų studentų anketavimas ir jų atsakymų analizė.

Tyrimo metodika – tyrimas buvo atliekamas 2014 m. sausio ir vasario mėnesiais. Tyrime dalyvavo fakulteto Teisės ir ikiteisminio proceso studijų programos 2 kurso studentai ir Teisės ir valstybės sienos apsaugos studijų programos 1 ir 3 kurso studentai. Viso tyrime dalyvavo 82 studentai (respondentai). Anketavimas buvo vykdomas atskirai kiekvienoje grupėje dalyvaujant tyrėjui. Tyrimo dalyviai buvo informuoti apie anketos anonimiškumą ir tyrimo tikslą. Tyrimui buvo naudojama specialiai parengta anketa, kurioje numatyti 13 klausimai. Respondentams reikėjo pabraukti tokius atsakymus į klausimus, kurie, jų nuomone atitinka tikrovę. Anketoje pateiktus klausimus galima suskirstyti į šias grupes:

- klausimai apie tai ar šeimos materialinė padėtis, nepilna šeima, tėvų neigiamas pavyzdys, mokykla, diskotekos, klubai, internetas turi įtakos narkomanijos plitimui (6 klausimai);
- klausimai apie tai ar normali šeima, mokyklos bendruomenė, paauglį supanti aplinka ir užimtumas, žiniasklaida gali užkirsti kelią narkomanijos plitimui (7 klausimai).

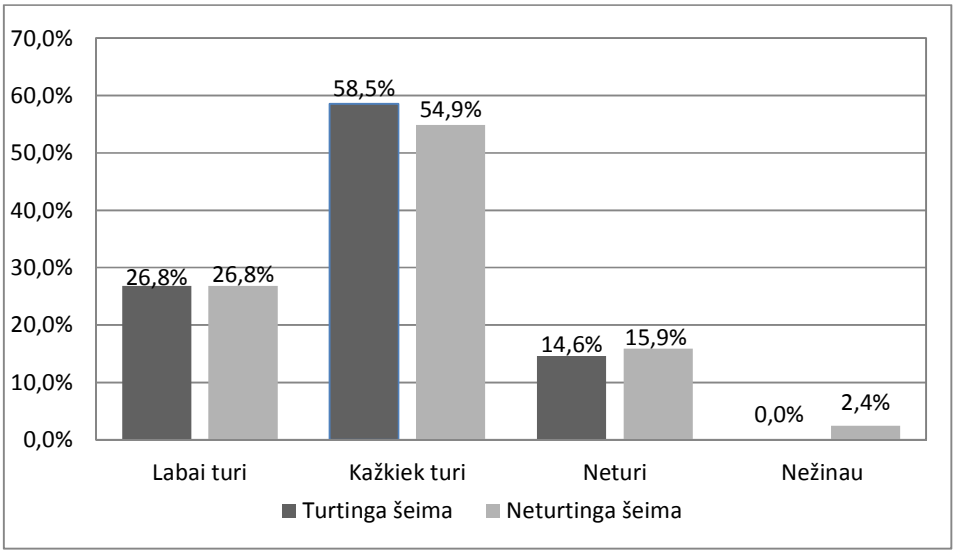
[5] Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento prie LR Vyriausybės leidinys *„Narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimas, jo padariniai Lietuvoje. 2012 m. duomenys“*. Vilnius, 2013, p. 19.

ISSN 2029–1701 (print)
ISSN 2335–2035 (online)

Mokslinių straipsnių rinkinys
VISUOMENĖS SAUGUMAS IR VIEŠOJI TVARKA
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2014 (11) Scientific articles

TYRIMO REZULTATAI IR JŲ ANALIZĖ

Narkotikų plitimas vyksta labai greitu tempu. Galima drąsiai sakyti, kad narkotikai – tai baltasis XXI amžiaus maras. Vis daugiau jaunų žmonių negali atsisakyti nuo ,,pagundos“, už kelis dešimtis litų patirti ,,nepaprastus įspūdžius“. O kai kurie iš jų kartą paragavę jau nebegali patys sustoti. Todėl jiems ypač reikalinga šeimos pagalba, netgi tada kai jie jos vengia ar netgi maištingai atmeta. Šiais laikais, kai kvaišalų vaikams siūloma netgi prie mokyklų, mintis apie narkotikus visai nėra absurdiška. Nors daugeliui tėvų ši mintis atrodo gana nepriimtina, tačiau derėtų žinoti, kad į kvaišalus įklimpsta toliu gražu ne tik asocialių šeimų vaikai, ar problemiški vaikinukai[6]. Gyvenimo patirtis rodo, kad dažnai narkotikus pradeda vartoja materialiai gerai aprūpintų ir normalių šeimų vaikai. To tarpu vaikai iš asocialių šeimų užauga dorais valstybės piliečiais. Todėl, kaip jau buvo rašyta, pirmieji tris klausimai, kurie pateikti respondentams, susiję su šeimos materialine padėtimi, sudėtimi bei tėvų pavyzdžiu ir ar tai turi įtaką narkomanijos plitimui ir narkotikų vartojimui.

1 pav. Respondentų atsakymai į klausimą “Ar turi įtakos narkomanijos plitimui šeimos materialinė padėtis?“

Į klausimą „Ar turi įtakos narkomanijos plitimui šeimos materialinė padėtis?“ respondentų atsakymai pasiskirstė taip:

[6]Pramogos be narkotikų. *Metodinės rekomendacijos jaunimo pramogų verslo organizatoriams, kaip įgyvendinti narkotikų vartojimo pramogų metu prevenciją.* Parengė Narkotikų kontrolės departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės bendradarbiaudamas su Policijos Departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos, STAD Projected (Švedija) ir Liverpool John Moores University, Centre for Public Health (D.Britanija) 2006.

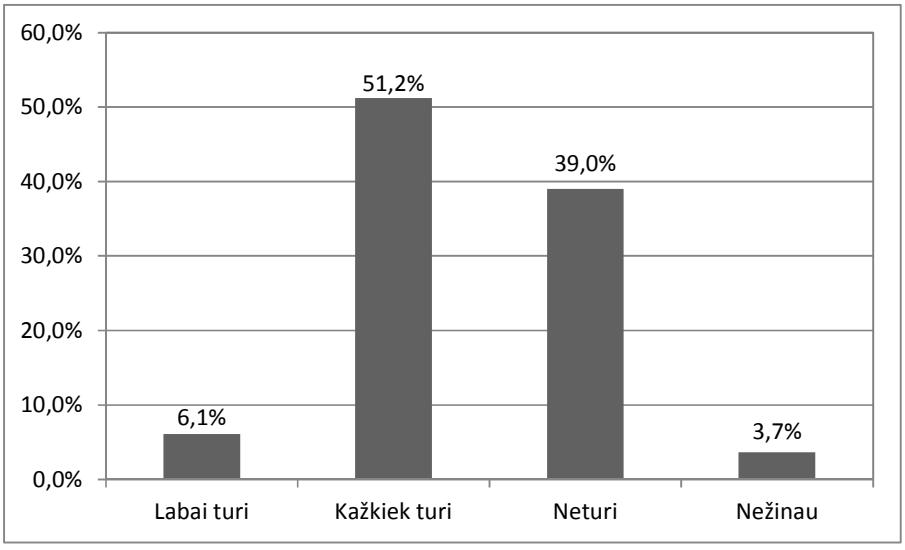
ISSN 2029–1701 (print)
ISSN 2335–2035 (online)

Mokslinių straipsnių rinkinys
VISUOMENĖS SAUGUMAS IR VIEŠOJI TVARKA
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2014 (11) Scientific articles

Turtinga šeima – labai turi atsakė 22 respondentai (26,8%), kažkiek turi atsakė 48 respondentai (58,5%), neturi atsakė 12 respondentų (14,6%).

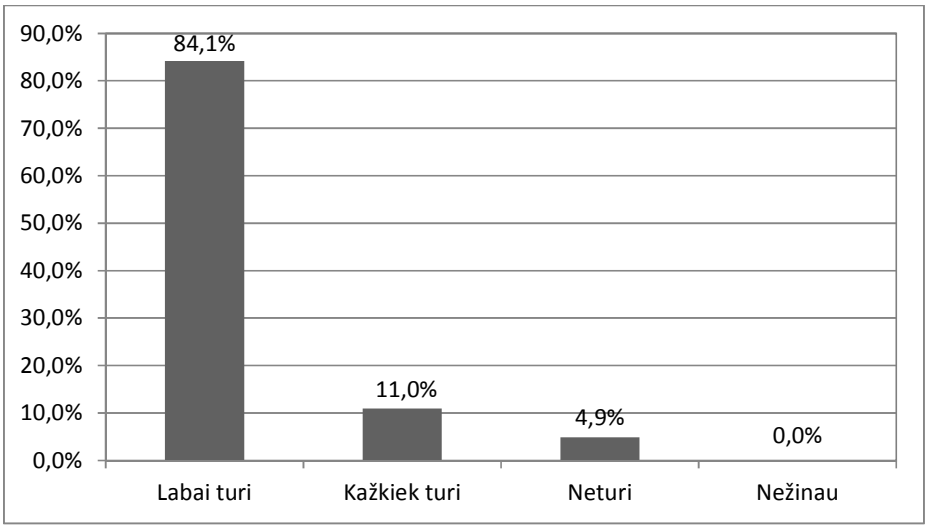
Neturtinga šeima – labai turi atsakė 22 respondentai (26,8%), kažkiek turi atsakė 45 respondentai (54,9%), neturi atsakė 13 respondentų (15,9%), nežinau atsakė 2 respondentai (2,4%) (1 pav.). Kaip matome, didžioji dauguma respondentų 70 (85,3%) (turtinga šeima) ir 67 (81,7%) (neturtinga šeima) mano, kad šeimos materialinė padėtis tikrai turi įtaką narkomanijos plitimui. Ir neturi jokios reikšmės ar tai turtinga ar neturtinga šeima.

Į klausimą „Ar turi įtakos narkomanijos plitimui nepilna šeimos sudėtis (nėra vieno iš tėvų)?“ respondentų atsakymai pasiskirstė taip: labai turi atsakė 5 respondentai (6,1%), kažkiek turi atsakė 42 respondentai (51,2%), neturi atsakė 32 respondentai (39,0%), nežinau atsakė 3 respondentai (3,7%) (2 pav.). Kaip matome, respondentų atsakymai pasiskirstė skirtingai 47 (57,3%), mano, kad labai turi ar kažkiek turi ir nemažai respondentų 32 (39,0%) mano, kad neturi. Suprantama, kad šeimoje, kur nėra vieno iš tėvų, gali užaugti geras vaikas, kuris niekada nevartos narkotikus. Ir atvirkščiai pilnoje šeimoje, esant tėvui ir motinai, vaikas gali pradėti vartoti narkotikus. Todėl šeimos sudėtis nelemia narkomanijos plitimo.

2 pav. Respondentų atsakymai į klausimą “Ar turi įtakos narkomanijos plitimui nepilna šeimos sudėtis (nėra vieno iš tėvų)?“

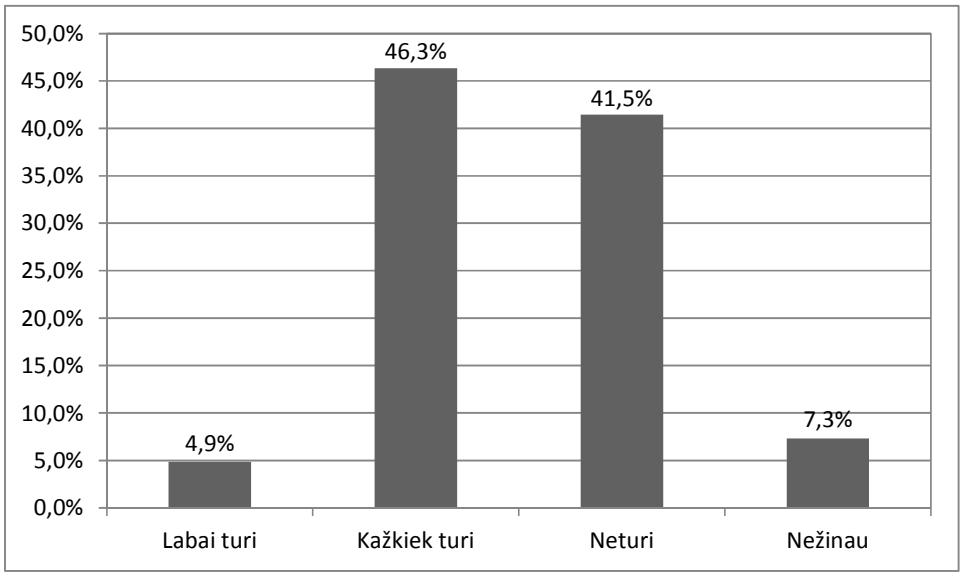
Į klausimą „Ar tėvų neigiamas pavyzdys (vienas ar abu tėvai vartoja narkotikus) turi įtakos narkotikų vartojimui?“ respondentų atsakymai pasiskirstė taip: labai turi atsakė 69 respondentai (84,1%), kažkiek turi atsakė 9 respondentai (11,0%), neturi atsakė 4 respondentai (4,9%) (3 pav.).

3 pav. Respondentų atsakymai į klausimą "Ar tėvų neigiamas pavyzdys (vienas ar abu tėvai vartoja narkotikus) turi įtakos narkotikų vartojimui?

Kaip matome, didžioji dauguma respondentų 78 (84,1%) mano, kad tėvų neigiamas pavyzdys (vienas ar abu tėvai vartoja narkotikus) turi įtakos narkotikų vartojimui.

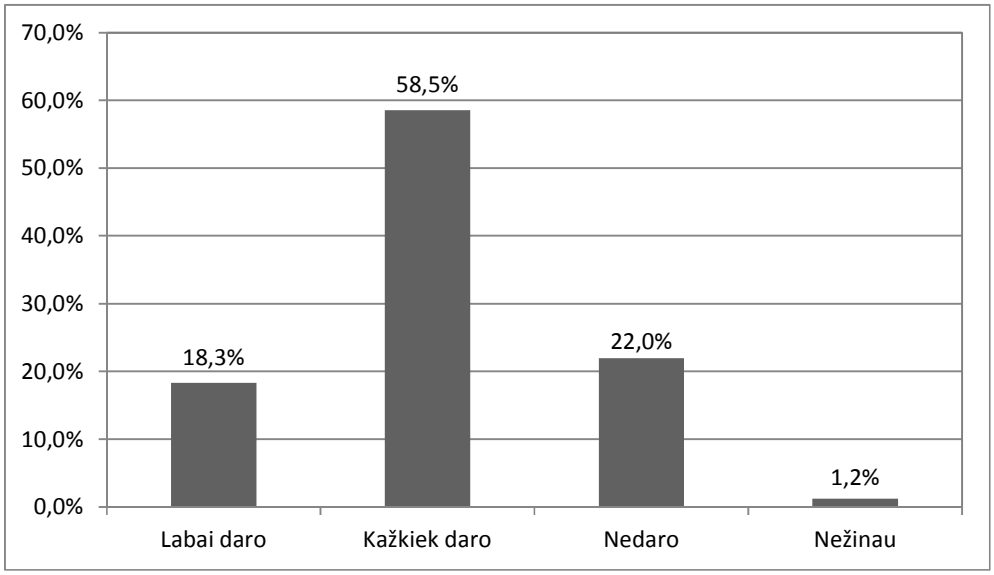
Į klausimą „Ar turi įtakos narkotikų vartojimui mokymasis prestižinėje ar paprastoje mokykloje?" respondentų atsakymai pasiskirstė taip: labai turi atsakė 4 respondentai (4,9%), kažkiek turi atsakė 38 respondentai (46,3%), neturi atsakė 34 respondentai (41,5%), nežinau atsakė 6 respondentai (7,3%) (4 pav.).

4 pav. Respondentų atsakymai į klausimą "Ar turi įtakos narkotikų vartojimui mokymasis prestižinėje ar paprastoje mokykloje?"

Kaip matome, respondentų atsakymai pasiskirstė skirtingai 42 (51,2%), mano, kad labai turi ar kažkiek turi ir nemažai respondentų 34 (41,5%) mano, kad neturi. Todėl teigti, kad mokymasis prestižinėje ar paprastoje mokykloje lemia narkotikų vartojimą negalima.

Šokių muzikos suklestėjimą lydėjo naujos narkotikų vartojimo tendencijos, tai smarkiai pakeitė narkotikų vartojimo situaciją tiek visame pasaulyje, tiek ir Lietuvoje. Atsirado ne tik naujų narkotikų, bet pasikeitė ir vartojimo tikslai, o kartu ir narkotikų kultūra. Todėl ir dabartiniai vartotojai smarkiai skiriasi nuo anksčiau mūsų susikurto narkotikų vartotojo įvaizdžio. Anksčiau išgirdę žodį„narkomanas“ įsivaizduodavome apkvaitusį, netvarkingą, vagiliaujantį, niekur nedirbantį ir asocialų asmenį. Kai kurie šiuolaikiniai narkotikų vartotojai yra puikiai socialiai prisitaikę, dirbantys ar net kopiantys karjeros laiptais. Jų požiūris į narkotikus – vartotojiškas. Narkotikai jiems padeda atsipalaiduoti po darbų, įgyti energijos, pasilinksminti ar atgauti jėgas. Klubus lankantys stilingi, besimokantys ar dirbantys jaunuoliai visai neprimena narkomanų. Dažniausiai vartojami sintetiniai narkotikai: ekstazi ir amfetaminas, pusiau sintetinis narkotikas kokainas, kai kurie naktinių klubų lankytojai nevengia ir haliucinogeninių narkotikų[7].

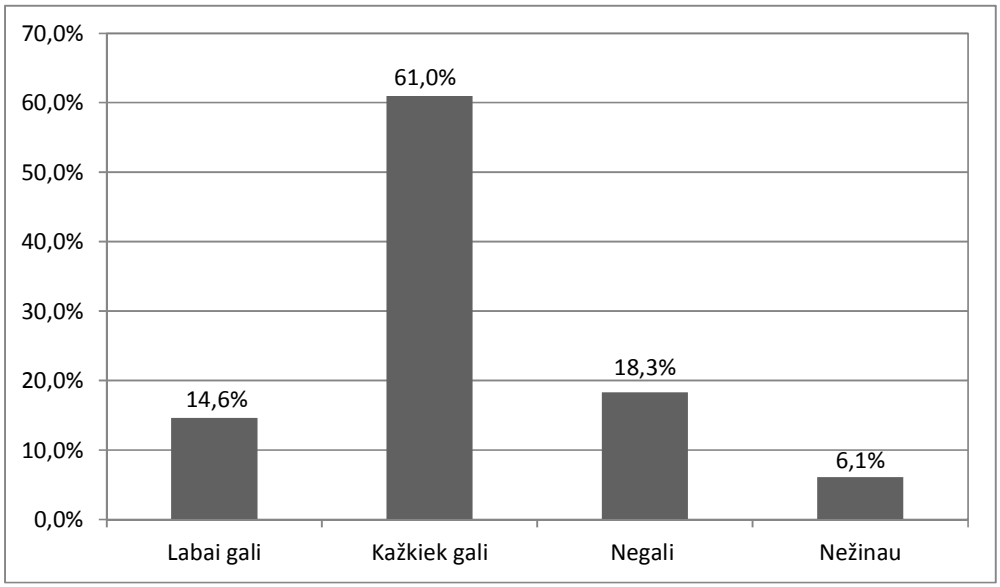
5 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Ar apsilankymas diskotekose, klubuose ir kitose viešose vietose daro įtaką narkotikų vartojimo pradžiai?“

[7]Pramogos be narkotikų. *Metodinės rekomendacijos jaunimo pramogų verslo organizatoriams, kaip įgyvendinti narkotikų vartojimo pramogų metu prevenciją.* Parengė Narkotikų kontrolės departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės bendradarbiaudamas su Policijos Departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos, STAD Projected (Švedija) ir Liverpool John Moores University, Centre for Public Health (D.Britanija) 2006.

Į klausimą „Ar apsilankymas diskotekose, klubuose ir kitose viešose vietose daro įtaką narkotikų vartojimo pradžiai?“ respondentų atsakymai pasiskirstė taip: labai daro atsakė 15 respondentų (18,3%), kažkiek daro atsakė 48 respondentai (58,5%), nedaro atsakė 18 respondentų (22,0%), nežinau atsakė 1 respondentas (1,2%) (5 pav.). Kaip matome, didžioji dauguma respondentų 63 (78,8%) mano, kad apsilankymas diskotekose, klubuose ir kitose viešose vietose daro įtaką narkotikų vartojimo pradžiai.

Į priklausomybes linkę tie jaunuoliai, kuriems trūksta priežiūros, tėvų globos, meilės, kurių ryšys su tėvais yra silpnas. Internetas tampa ta vieta, kur galima užsimiršti, susidoroti su patiriamu stresu.

Į klausimą „ Ar internetinėje erdvėje esanti informacija apie narkotikus (jų gamyba, vartojimo būdai, poveikis ir kt.) gali skatinti narkotikų vartojimo pradžią?“ respondentų atsakymai pasiskirstė taip: labai gali atsakė 12 respondentų (14,6%), kažkiek gali atsakė 50 respondentų (61,0%), negali atsakė 15 respondentų (18,3%), nežinau atsakė 5 respondentai (6,1%) (6 pav.). Kaip matome, didžioji dauguma respondentų 62 (75,6%) mano, kad internetinėje erdvėje esanti informacija apie narkotikus gali skatinti narkotikų vartojimo pradžią.

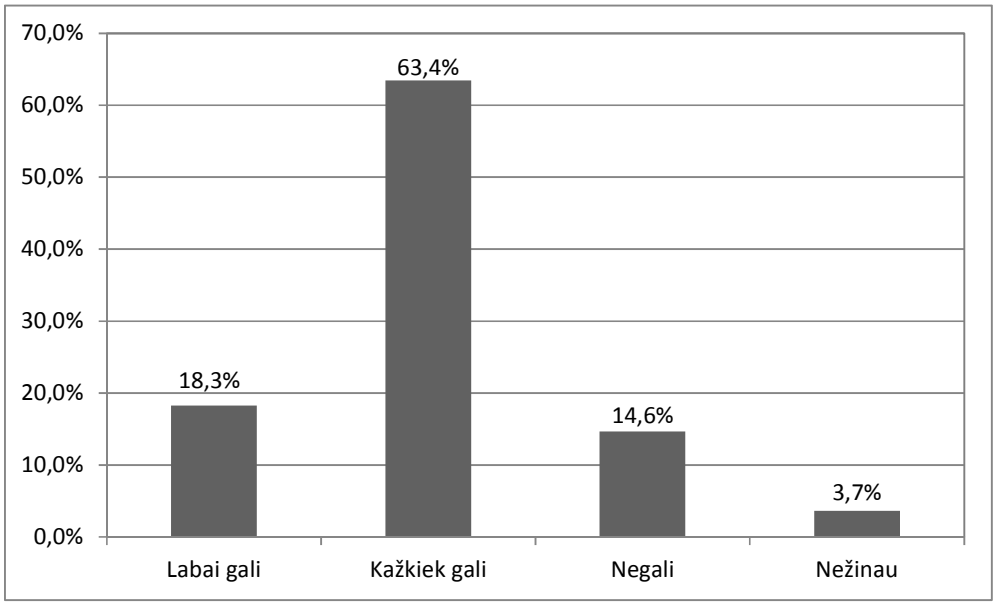

6 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Ar internetinėje erdvėje esanti informacija apie narkotikus (jų gamyba, vartojimo būdai, poveikis ir kt.) gali skatinti narkotikų vartojimo pradžią?“

Į klausimą „Ar mokyklos, bei gimnazijos bendruomenė gali užkirsti kelią narkomanijos plitimui mokinių tarpe?“ respondentų atsakymai pasiskirstė taip: labai gali atsakė 15

respondentų (18,3%), kažkiek gali atsakė 52 respondentai (63,4%), negali atsakė 12 respondentų (14,6%), nežinau atsakė 3 respondentai (3,7%) (7 pav.). Kaip matome, didžioji dauguma respondentų 67 (81,7%) mano, kad mokyklos, bei gimnazijos bendruomenė gali užkirsti kelią narkomanijos plitimui mokinių tarpe.

Į klausimą „Ar normali šeimos aplinka gali užkirsti kelią paaugliui vartoti narkotikus?“ respondentų atsakymai pasiskirstė taip: labai gali atsakė 66 respondentai (80,5%), kažkiek gali atsakė 15 respondentų (18,3%), negali atsakė 1 respondentas (1,2%) (8 pav.). Kaip matome, 81 respondentas (98,8%) mano, kad normali šeimos aplinka gali užkirsti kelią paaugliui vartoti narkotikus ir tiktai 1 respondentas (1,2%) atsakė negali.

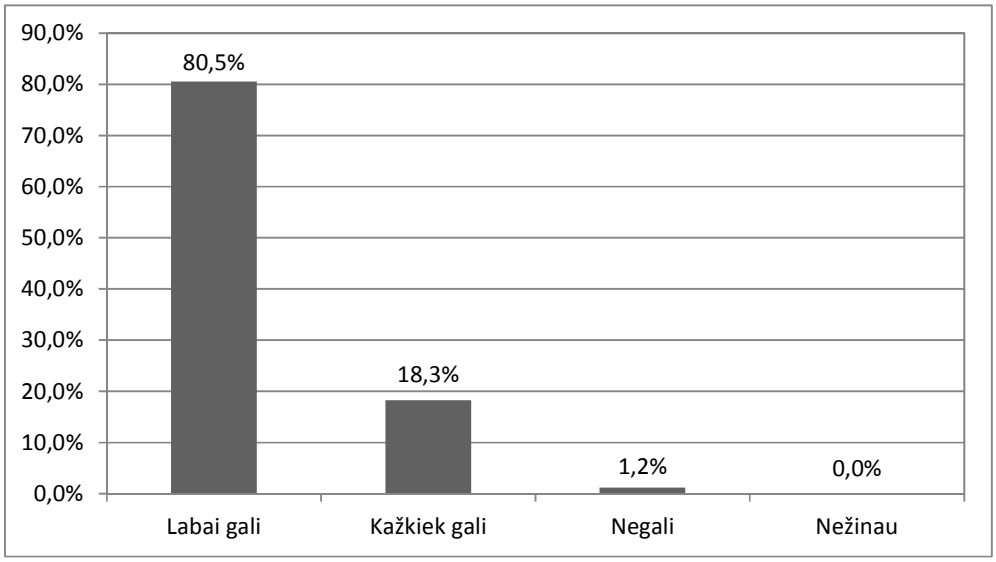

7 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Ar mokyklos, bei gimnazijos bendruomenė gali užkirsti kelią narkomanijos plitimui mokinių tarpe?“

Gyvenimo patirtis rodo, kad dažnai tėvai palieka vaikus be priežiūros, nesidomi jų interesais, nekontroliuoja jų. Todėl paaugliai palikti likimo valiai randa sau veiklų, tame tarpe ir susijusių su narkotikų vartojimu. Studentų nuomone, kai tėvai domisi vaikų interesais, nepalieka juos be kontrolės, stengiasi juos užimti tam tikra veikla, neatsiranda laiko galvoti apie narkotikus. Tėvai, mūsų nuomone, turėtų vaikui aiškinti apie narkotikų daromą žalą sveikatai ir tokį pavojų kaip priklausomybė.

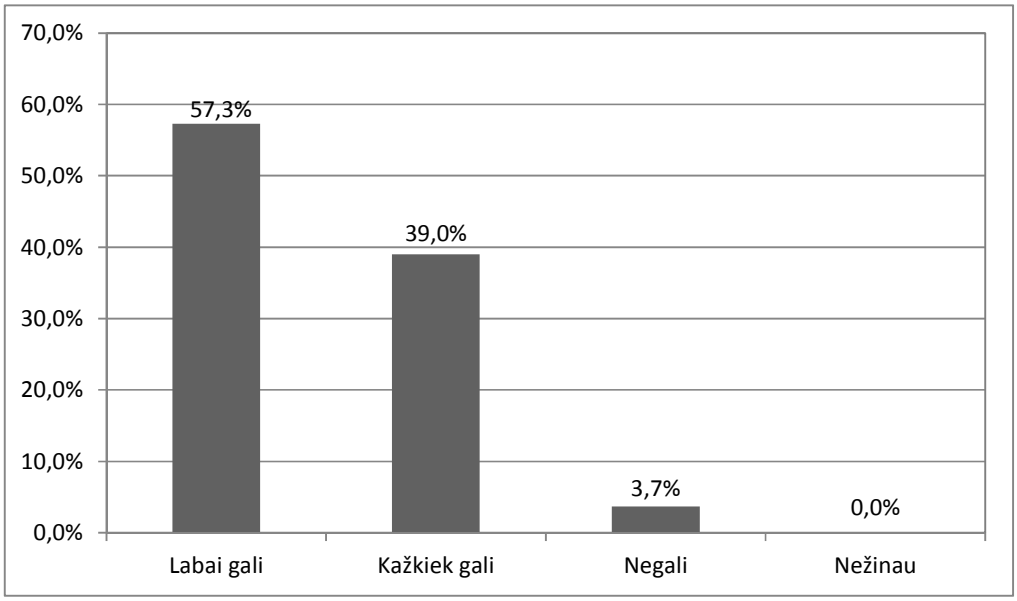
Į klausimą „Ar paauglį supanti aplinka (draugai, pažįstami, kaimynai, gatvė ir kt.) gali užkirsti kelią narkomanijos plitimui?“ respondentų atsakymai pasiskirstė taip: labai gali

atsakė 47 respondentai (57,3%), kažkiek gali atsakė 32 respondentai (39,0%), negali atsakė 3 respondentai (3,7%) (9 pav.).

8 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Ar normali šeimos aplinka gali užkirsti kelią paaugliui vartoti narkotikus?

Kaip matome, didžioji dauguma respondentų 79 (96,3%) mano, paauglį supanti aplinka (draugai, pažįstami, kaimynai, gatvė ir kt.) gali užkirsti kelią narkomanijos plitimui.

9 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Ar paauglį supanti aplinka (draugai, pažįstami, kaimynai, gatvė ir kt.) gali užkirsti kelią narkomanijos plitimui?“

Lietuvoje nuolat vykdomas darbas narkomanijos prevencijos srityje. Policijos pareigūnai, socialiniai pedagogai, gydytojai, mokytojai nuolat skaito mokyklose paskaitas apie narkotikų žalą. Narkomanijos prevencijai vyriausybė skiria šimtus tūkstančius litų. Yra daug narkomanijos prevencijai skirtų projektų.

Narkomanijos prevencija užsiima įvairūs klubai, būreliai, sportinės sekcijos, centrai, mokyklos pagal finansuojamus projektus.

Šiai problemai, skiriama nemažai dėmesio ir lėšų. Iš tikrųjų, vykdomas didelis darbas ir turėtų būti rezultatai. Bet statistika rodo, kad asmenų vartojančių narkotikus skaičius didėja.

Kaip gerą pavyzdį, galima paminėti darbą narkomanijos prevencijos srityje kuris vykdomas Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakultete.

Nuo 1998 metų fakultete pagal susitarimą su Kauno m. savivaldybe Kauno m. mokiniams vykdoma tam tikra narkomanijos prevencijos programa užsiėmimų forma.

Bendravimas su mokiniais vyksta apie 1 val. specializuotame narkomanijos prevencijos kabinete įvairiomis formomis ir būdais: pokalbiai, klausimai, atsakymai,, skaidrių, fotonuotraukų bei filmų peržiūra ir pan. Naudojamos visos turimos informacinės priemonės: narkotikų muziejaus eksponatai, lagaminas su narkotikų pavyzdžiais, nuotraukos, vaizdo įrašai, kompaktinės plokštelės ir kt. Užsiėmimo metu nagrinėjami tokie klausimai: kas yra narkomanija, kas yra narkomanas, kokie narkotikai vaikams yra žinomi, kokios pasekmės gali būti, pradėjus vartoti narkotikus, kas yra priklausomybė nuo narkotikų ir pan..

Nuo 1998 m. fakultete apsilankė virš 2000 moksleivių. Darbas vykdomas su 5-8 klasių moksleiviais, kurių amžius - nuo 10 iki 14 metų. Optimalus moksleivių skaičius - 15-20 moksleiviu.

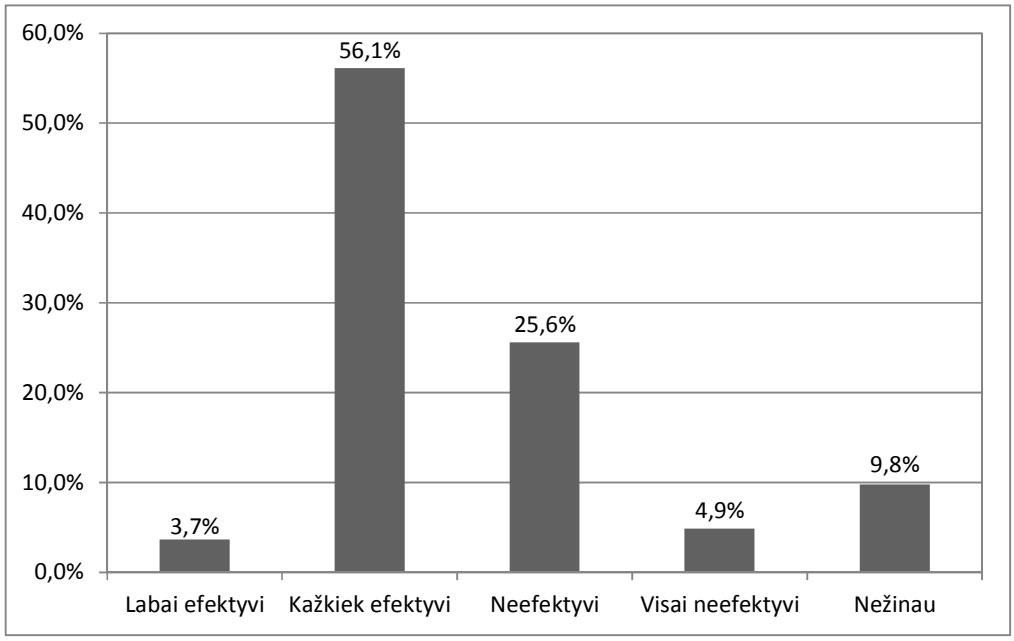
Bendradarbiavimo su įvairiomis institucijomis dėka šiame kabinete yra visa būtina medžiaga: lankstinukai, narkotiku pavyzdžiai, nuotraukos ir t.t. Taip pat naudojama medžiaga, kurią teikia Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos.

Mokiniams patinka tokios informacijos apie narkotikus ir narkomaniją pateikimo formos ir jie noriai lankosi šiame kabinete[8].

Į klausimą „Ar švietimo įstaigose vykdoma narkomanijos prevencija yra efektyvi?“ respondentų atsakymai pasiskirstė taip: labai efektyvi atsakė 3 respondentai (3,7%), kažkiek

[8]Andrejevas V., Jurgaitienė D. Narkomanijos prevencija kaip visuomenės saugumo garantas. // *Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka (5) : mokslinių straipsnių rinkinys* / Mykolo Romerio universitetas. Viešojo saugumo fakultetas : [Elektroninis išteklius]. Kaunas : Mykolo Romerio universitetas. ISSN 2029-1701. 2011, p. 30.

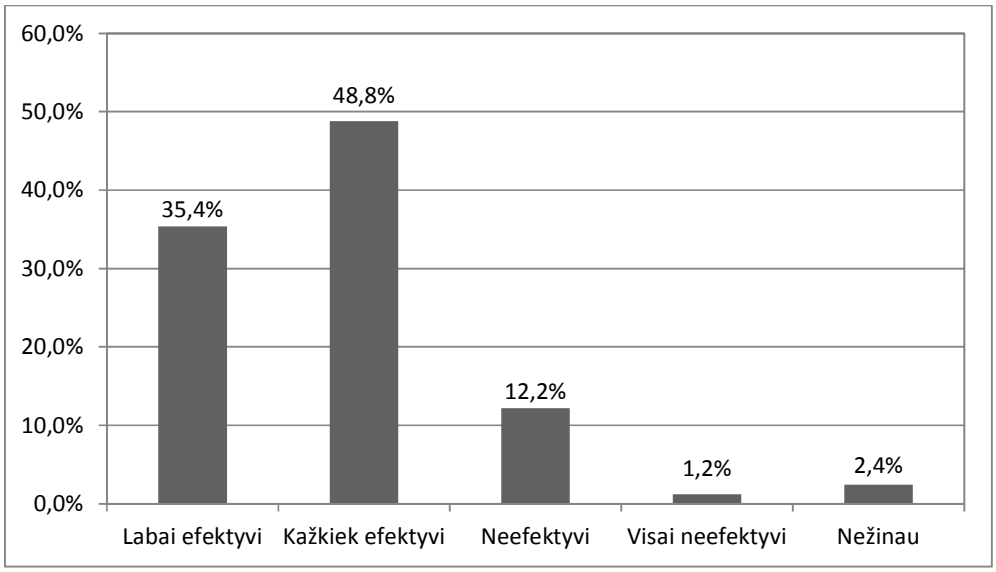
efektyvi atsakė 46 respondentai (56,1%), neefektyvi atsakė 21 respondentas (25,6%), visai neefektyvi atsakė 4 respondentai (4,9%), nežinau atsakė 8 respondentai (9,8%) (10 pav.). Kaip matome, respondentų nuomonės išsiskyrė 49 (59,8%) mano, kad švietimo įstaigose vykdoma narkomanijos prevencija yra efektyvi, o 25 respondentai (30,5%) mano, kad švietimo įstaigose vykdoma narkomanijos prevencija yra neefektyvi arba visai neefektyvi. Mokyklų ir gimnazijų administracija ir mokytojai turėtų apie narkotikų vartojimo faktus netylėti mokyklos prestižo labui, o paviešinti ir kovoti, kad užkirsti kelią tokiems faktams. Taip pat skirti daugiau dėmesio narkomanijos prevencijai. Tam būtina dažniau kviesti medikus, policijos pareigūnus, kurie gali išsamiai paaiškinti apie narkotikų daromą žalą sveikatai ir pasekmes.

10 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Ar švietimo įstaigose vykdoma narkomanijos prevencija yra efektyvi?“

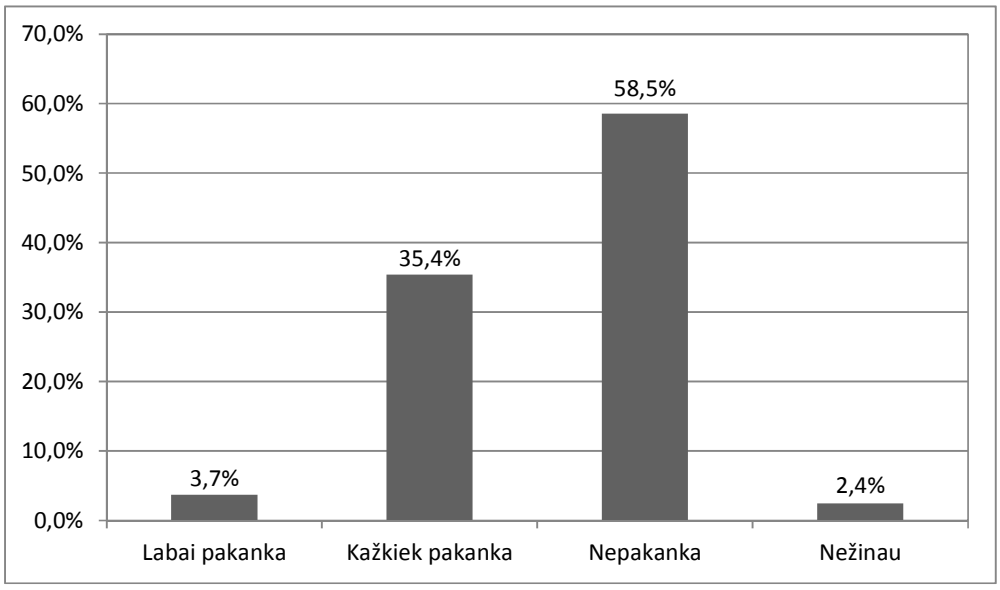
Į klausimą „Ar paauglio užimtumas pakankamai efektyvi prielaida manyti, kad jis nepradės vartoti narkotikus?“ respondentų atsakymai pasiskirstė taip: labai efektyvi atsakė 29 respondentai (35,4%), kažkiek efektyvi atsakė 40 respondentų (48,8%), neefektyvi atsakė 10 respondentų (12,2%), visai neefektyvi atsakė 1 respondentas (1,2%), nežinau atsakė 2 respondentai (2,4%) (11 pav.).

Kaip matome, didžioji dauguma respondentų 69 (84,2%) mano, kad paauglio užimtumas pakankamai efektyvi prielaida manyti, kad jis nepradės vartoti narkotikus .

11 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Ar paauglio užimtumas pakankamai efektyvi prielaida manyti, kad jis nepradės vartoti narkotikus?“

Į klausimą „Ar pakanka žiniasklaidos teikiamos informacijos narkomanijos prevencijos srityje?“ respondentų atsakymai pasiskirstė taip: labai pakanka atsakė 3 respondentai (3,7%), kažkiek pakanka atsakė 29 respondentai (35,4%), nepakanka atsakė 48 respondentai (58,5%), nežinau atsakė 2 respondentai (2,4%) (12 pav.).

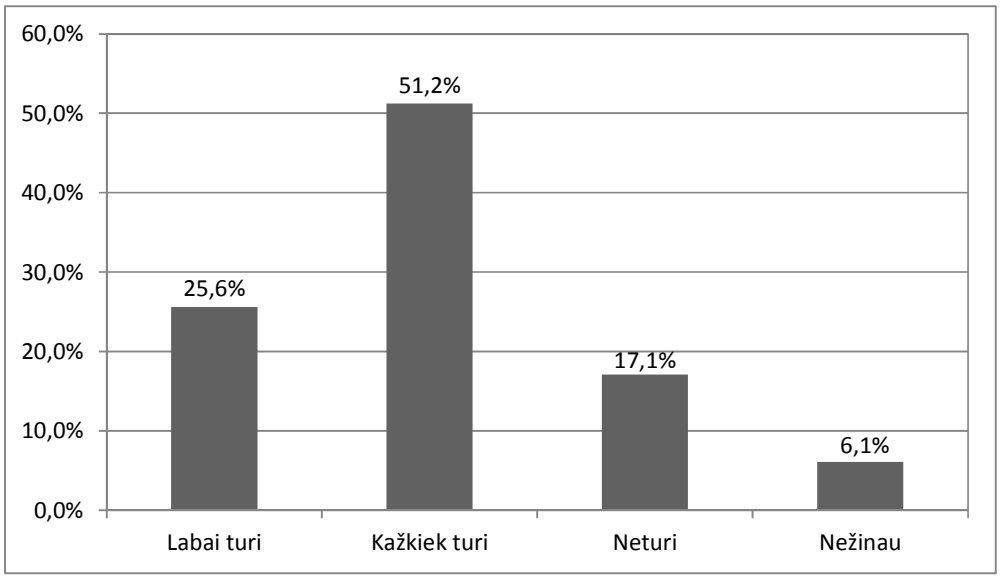
12 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Ar pakanka žiniasklaidos teikiamos informacijos narkomanijos prevencijos srityje?“

ISSN 2029–1701 (print)
ISSN 2335–2035 (online)

Mokslinių straipsnių rinkinys
VISUOMENĖS SAUGUMAS IR VIEŠOJI TVARKA
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2014 (11) Scientific articles

Kaip matome, respondentų nuomonės išsiskyrė ir šiuo klausimu 32 (39,1%) mano, kad pakanka žiniasklaidos teikiamos informacijos narkomanijos prevencijos srityje , o 48 respondentai (58,5%) mano, kad nepakanka žiniasklaidos teikiamos informacijos narkomanijos prevencijos srityje. Žiniasklaida turėtų daugiau skirti dėmesio narkomanijos prevencijai, kuriant filmus, rengiant reportažus ir straipsnius narkomanijos prevencijos srityje.

Į klausimą „Ar visuomenės neigiamas požiūris į narkomaniją turi įtakos jos prevencijai?“ respondentų atsakymai pasiskirstė taip: labai turi atsakė 21 respondentas (25,6%), kažkiek turi atsakė 42 respondentai (51,2%), neturi atsakė 14 respondentų (17,1%), nežinau atsakė 5 respondentai (6,1%) (13 pav.). Kaip matome, didžioji dauguma respondentų 63 (76,8%) mano, kad visuomenės neigiamas požiūris į narkomaniją turi įtakos jos prevencijai.

13 pav. Respondentų atsakymai į klausimą **„**Ar visuomenės neigiamas požiūris į narkomaniją turi įtakos jos prevencijai?“

Išnagrinėjus ir ištyrus respondentų atsakymus ir jų nuomones, padarėme išvadą:

IŠVADOS:

Šeimos materialinė padėtis bei tėvų neigiamas pavyzdys tikrai turi įtaką narkomanijos plitimui ir narkotikų vartojimui; Šeimos sudėtis bei mokymasis prestižinėje ar paprastoje mokykloje neturi įtakos narkomanijos plitimui ir narkotikų vartojimui; Apsilankymas diskotekose, klubuose ir kitose viešose vietose bei internetinėje erdvėje esanti informacija apie narkotikus daro įtaką jų vartojimo pradžiai; Mokyklos ir gimnazijos bendruomenė bei

paauglį supanti aplinka gali užkirsti kelią narkomanijos plitimui mokinių tarpe; Normali šeimos aplinka gali užkirsti kelią paaugliui vartoti narkotikus; Švietimo įstaigose vykdoma narkomanijos prevencija būtina tobulinti, o ypač ieškoti efektyvių jos vykdymo būdų; Paauglio užimtumas efektyvi prielaida nepradėti vartoti narkotikus; Nepakanka žiniasklaidos teikiamos narkomanijos prevencijos srityje; Visuomenės neigiamas požiūris į narkomaniją turi įtakos jos prevencijai.

LITERATŪRA:

1. Lietuvos Respublikos *Seimo nutarimas* „Dėl nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2004-2008m. patvirtinimo“ 2004 m. balandžio 8 d.
2. Andrejevas V., Jurgaitienė D. Narkomanijos prevencija kaip visuomenės saugumo garantas. // *Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka (5) : mokslinių straipsnių rinkinys* / Mykolo Romerio universitetas. Viešojo saugumo fakultetas : [Elektroninis išteklius]. Kaunas : Mykolo Romerio universitetas.. ISSN 2029-1701. 2011.
3. Grimalauskienė O. Narkotikų vartojimo prevencija bendruomenėje. Pirminės sveikatos priežiūros darbuotojo žinynas. Vilnius: leidykla *„Sveikata“,* 2002.
4. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės leidinys *„Narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimas, jo padariniai Lietuvoje. 2012 m. duomenys“*. Vilnius, 2013.
5. Pramogos be narkotikų//*Metodinės rekomendacijos jaunimo pramogų verslo organizatoriams, kaip įgyvendinti narkotikų vartojimo pramogų metu prevenciją//* Parengė Narkotikų kontrolės Departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės bendradarbiaudamas su Policijos departamentu prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, STAD Projected (Švedija) ir Liverpool John Moores University, Centre for Public Health (D.Britanija) 2006.
6. http://www.15min.lt/ji24/straipsnis/namai/vaikai/is-ko-galima-spresti-kad-vaikas-iklimpo-i-narkotikus-551-264287#ixzz2sd45t6x8
7. Миняускене Д., Юргайтене Д., Андреев В. Некоторые показатели употребления и пути приобретения нелегальных наркотиков школьниками старших классов в Северной Литве. *„Наркология“* Nr. 4(148) Москва, 2014.

ADDICTION SOCIAL ASPECT

Vladimiras Andrejevas*
Mykolas Romeris University

Summary

The social aspect and its impact on drug addiction is analyzed. Drug addiction is a universal problem, for Lithuania and other countries. The increasing number of drug addicts and the increasing amounts of drugs being imported to Lithuania, illegal manufacturing and trade and ineffective prevention procedures are the issues for consideration. Therefore at the Faculty of Public Security (Mykolas Romeris University) a study was completed in order to identify opinions of young people on social aspect of drug addiction. Students from several study programmes and courses participated in the study. The following method was used for the study – questionnaire of various faculty programs and course students as well as the analyze of their responses. A questionnaire was applied with a

purpose to identify the impact of social environment for drug addiction. The purpose of this paper is to explore whether there is a relation between drug addiction and certain social factors, such as family, school, neighborhood, media (whether these factors prevent the usage of drugs). Also, it is aimed to share results of the study with researchers and officers and to provide them with some recommendations for further actions. The study's results revealed that the community of school and gymnasium as well as the environment, surrounding a teenager, could prevent the spread of drug among pupils. Also normal family environment, negative public attitudes to drug addiction and employment of teenagers are effective premises not to start the usage of drugs.

Keywords: drugs and drug prevention, the social aspect, the family, the environment

Vladimiras Andrejevas* Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Valstybės sienos apsaugos katedros lektorius. Mokslinių tyrimų kryptys: teisė, visuomenės saugumas.
Vladimiras Andrejevas* Mykolas Romeris University, Faculty of Public Security, Department of State Border Guard, lecturer. Research interests: Public Law, Public Security.